

PROKURATUUR

Prokuratuur on Justiitsministeeriumi valitsemisalas olev valitsusasutus.

Prokuratuuri ülesanded:

- ✓ juhib kohtueelset kriminaalmenetlust;
- ✓ osaleb kuritegude tõkestamiseks ja avastamiseks vajaliku jälitustegevuse planeerimises, tagades selle seaduslikkuse ja tulemuslikkuse;
- ✓ esindab kohtus riiklikku süüdistust
- ✓ täidab muid seadusega prokuratuurile pandud ülesandeid.

Struktuur

Prokuratuur on kaheastmeline koosnedes Riigiprokuratuurist kui kõrgemalseisvast prokuratuurist ning 4 ringkonnaprokuratuurist: Põhja, Lõuna, Viru ja Lääne.

Riigiprokuratuuri tööpiirkonnaks on terve Eesti, ringkonnaprokuratuuride tööpiirkonnad kattuvad politseiprefektuuride omadega. Prokuratuuri juhib riigi peaprokurör, kes nimetatakse ametisse viieks aastaks. Riigi peaprokuröriks nimetati 07.02.2005 Norman Aas.

Ringkonnaprokuratuuri juhib juhtivprokurör, kes nimetatakse ametisse samuti viieks aastaks.

Riigi peaprokurör määrab pärast Riigiprokuratuuri prokuröride arvamuse ära kuulamist kindlaks nende tööjaotuse. Ringkonnaprokuratuuri prokuröride tööjaotuse määrab kindlaks juhtivprokurör, olles ära kuulanud ringkonnaprokuratuuri prokuröride arvamuse. Töö jaotatakse kuriteo liikidest, subjektidest või muudest üldistest kriteeriumidest lähtudes. Tööjaotuskavas määratakse samuti prokuröride asendamise kord.

Prokurörid

- ✓ Riigi peaprokurör juhib prokuratuuri.
- ✓ Juhtiv riigiprokurör juhib Riigiprokuratuuri osakonda.
- ✓ Riigiprokurör
- ✓ Juhtivprokurör juhib ringkonnaprokuratuuri.
- ✓ Vanemprokurör juhib ringkonnaprokuratuuri osakonda.
- ✓ Eriasjade prokurör
- ✓ Ringkonnaprokurör
- ✓ Prokuröri abi tegutseb riigi peaprokuröri, juhtiva riigiprokuröri, juhtivprokuröri, riigiprokuröri, vanemprokuröri, eriasjade prokuröri või ringkonnaprokuröri juhendamisel. Prokuröri abi ei või iseseisvalt täita prokuröriile pandud ülesandeid üldkorras kohtusse saadetud kriminaalasjade kohtulikus menetluses.

Järelevalve ja aruandlus

Teenistuslikku järelevalvet prokuratuuri üle teostab Justiitsministeerium. Justiitsministeeriumi teostatav teenistuslik järelevalve prokuratuuri üle ei laiene prokuratuuri tegevusele kohtueelses kriminaalmenetluses. Prokuratuuri siseselt teostab teenistuslikku järelevalvet riigi peaprokurör ja ringkonnaprokuratuuris juhtivprokurör. Teenistusliku järelevalve teostajal on õigus tema valvele alluvalt prokuröriilt nõuda seletusi ja andmeid.

Riigi peaprokurör esitab kord aastas justiitsministrile prokuratuuride tegevuse koondaruande. Aruande esitamise tähtaja ja nõuded kehtestab justiitsminister käskkirjaga.

Prokuröride üldkogu

Prokuröride üldkogu on kõigi prokuröride koosolek, mis kutsutakse kokku vähemalt kord aastas riigi peaprokuröri poolt.

Pädevus:

1. valib kaks ringkonnaprokuratuuri prokuröri ja ühe Riigiprokuratuuri prokuröri prokuröride konkursi- ja atesteerimiskomisjoni liikmeks;
2. valib kaks ringkonnaprokuratuuri prokuröri ja kaks Riigiprokuratuuri prokuröri distsiplinaarkomisjoni liikmeks;
3. valib ühe riigiprokuröri Eesti Advokatuuri kutsesobivuskomisjoni liikmeks;
4. kinnitab prokuröride üldkogu töökorra;
5. kuulab ära justiitsministri ja riigi peaprokuröri ettekanded prokuratuuride tegevuse kohta;
6. arutab prokuratuuride tegevuse ja prokuröriteenistuse küsimusi ning teeb ettepanekuid nende lahendamiseks.

PROKURÖRITEENISTUS

Prokuröriteenistusele kohaldatakse avaliku teenistuse seadust, kui prokuratuuriseadusest ei tulene teisiti.

Prokurörile esitatavad nõuded:

- ✓ teovõimeline
- ✓ vähemalt 21-aastane
- ✓ Eesti kodanik
- ✓ omandanud akadeemilise õppe õigusteaduse akrediteeritud õppekava kohase hariduse; prokuröri abi puhul on nõutav kõrgharidus
- ✓ valdab eesti keelt seadusega või seaduse alusel kehtestatud ulatuses
- ✓ on kõrgete kõlbeliste omadustega
- ✓ kellel on vajalikud võimed ja isikuomadused.

Ringkonnaprokuröriks võib nimetada isiku, kes on töötanud ühe aasta prokurörina või kolm aastat kohtunikuna, politseiametnikuna, vandeadvokaadina, vandeadvokaadi vanemabina või muul ametikohal, mis nõuab süvateadmisi karistusõigusest ja -menetlusest.

Eriasjade prokuröriks võib nimetada isiku, kes enne ametisse nimetamist töötab prokurörina, välja arvatud prokuröri abina.

Juhtivprokuröriks ja vanemprokuröriks võib nimetada isiku, kes enne ametisse nimetamist on töötanud kolm aastat kohtunikuna, prokurörina, politseiametnikuna, vandeadvokaadina või vandeadvokaadi vanemabina. Prokuröri abi õppeteenistuses või katseajal olemise aega ei arvata prokurörina töötamise aja hulka.

Riigiprokuröriks võib nimetada isiku, kes on vähemalt kaks aastat töötanud juriidilist kõrgkvalifikatsiooni nõudval töökohal.

Juhtivaks riigiprokuröriks võib nimetada isiku, kes on vähemalt kaks aastat töötanud juriidilist kõrgkvalifikatsiooni nõudval töökohal.

Riigi peaprokuröriks võib nimetada isiku, kes on kogenud ja tunnustatud jurist.

Prokuröriteenistusse kandideeriv isik esitab prokuröride konkursi- ja atesteerimiskomisjonile:

- ✓ isikuandmete ankeedi;
- ✓ ametiisikule ettenähtud majanduslike huvide deklaratsiooni kandideerimisele eelneva kuu esimese kuupäeva seisuga.

Riigi peaprokuröril või tema poolt volitatud prokuröril on õigus kontrollida esitatud andmete õigsust. Kandidaadil on võimalik taustakontrolli materjalidega tutvuda. Kui kandidaat esitas tahtlikult valeandmeid või varjas olulist informatsiooni, arvatakse kandidaat konkursilt välja.

Prokuröriks ei või nimetada isikut:

- 1) kelle kohta on jõustunud süüdimõistev kohtuotsus tahtlikult toimepandud kuriteo eest;
- 2) kes on vabastatud avalikust teenistusest distsiplinaarsüüteo eest;
- 3) kes on välja heidetud Eesti Advokatuurist või tagandatud notari ametist;
- 4) kes on lähedases suguluses (vanem, vend, õde, laps) või hõimluses (abikaasa, abikaasa vanem, vend, õde, laps) prokuröriaga, kellele ta vahetult allub;
- 5) kes oma tervise tõttu ei saa prokurörina töötada. Kahtluse korral määrab isiku tervisliku seisundi kindlaks arstlik komisjon.

Prokuröri ametisse nimetamine

Riigiprokurör, eriasjade prokurör, ringkonnaprokurör ning prokuröri abi nimetatakse ametisse avaliku konkursi alusel. Avaliku konkursi riigiprokuröri, eriasjade prokuröri, ringkonnaprokuröri ning prokuröri abi ametikohale kuulutab ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded välja prokuröri ametisse nimetamise õigust omav justiitsminister või riigi peaprokurör. Kandidaatidele tuleb avalduse esitamiseks anda aega vähemalt kaks nädalat teadaande avaldamise päevast.

Riigi peaprokuröri nimetab ametisse Vabariigi Valitsus justiitsministri ettepanekul, olles ära kuulanud Riigikogu õiguskomisjoni arvamuse.

Juhtiva riigiprokuröri ning juhtivprokuröri nimetab ametisse justiitsminister riigi peaprokuröri ettepanekul. Riigiprokuröri nimetab ametisse justiitsminister prokuröride konkursi- ja atesteerimiskomisjoni ettepanekul.

Vanemprokuröri nimetab ametisse riigi peaprokurör juhtivprokuröri ettepanekul. Eriasjade prokuröri, ringkonnaprokuröri ning prokuröri abi nimetab ametisse riigi peaprokurör prokuröride konkursi- ja atesteerimiskomisjoni ettepanekul.

Riigi peaprokurör, juhtiv riigiprokurör, juhtivprokurör ning vanemprokurör nimetatakse ametisse avaliku konkursita.

Kandidaadi sobivust ametikohale hindab prokuröride konkursi- ja atesteerimiskomisjon.

Prokuröride konkursi- ja atesteerimiskomisjon

Prokuröride konkursi- ja atesteerimiskomisjon atesteerib isikuid, kes kandideerivad prokuröri ametikohale, kui prokuröri ametikoht täidetakse avaliku konkursi korras. Komisjoni koosseisu kuuluvad riigi peaprokurör, üks Riigiprokuratuuri prokurör, kaks ringkonnaprokuratuuri prokuröri, üks kohtunike täiskogu valitud kohtunik, Tartu Ülikooli õigusteaduskonna dekaani määratud õigusteadlane ja justiitsministri määratud Justiitsministeeriumi ametnik. Konkursi- ja atesteerimiskomisjoni liikme, välja arvatud riigi peaprokuröri ja Justiitsministeeriumi ametniku volitused kestavad kolm aastat.

Prokuröride konkursi- ja atesteerimiskomisjoni esimees on riigi peaprokurör.

AMETIHÜVED JA SÕLTUMATUSE TAGATISED

Prokuröride palk määratakse iga aastaselt Vabariigi Valitsuse poolt.

Prokuröride palgaastmed ja neile vastavate ametikohtade nimetused on:¹

- 1) riigi peaprokurör – palgaaste 8,
- 2) juhtiv riigiprokurör – palgaaste 7;
- 3) juhtivprokurör – palgaaste 6;
- 4) riigiprokurör – palgaaste 5;
- 5) vanemprokurör – palgaaste 4;
- 6) eriasjade prokurör – palgaaste 3;
- 7) ringkonnaprokurör – palgaaste 2;
- 8) prokuröri abi – palgaaste 1.

Prokuröriil on õigus saada iga-aastast puhkust. Puhkuse kestus on prokuröri abil 42 kalendripäeva, prokuröridel 49 kalendripäeva ning neil ei ole õigust saada avaliku teenistuse seaduses sätestatud lisapuhkust teenistusstaaži eest. Prokuröride puhkuste ajakava kinnitab Riigiprokuratuuris riigi peaprokurör ja ringkonnaprokuratuuris juhtivprokurör. Riigi peaprokurör või juhtivprokurör võib töö korraldamise huvidest lähtudes seada piiranguid korraga väljavõetava puhkuse pikkusele ja puhkuse ajale. Ühe katkestamatu puhkuseosa kestus peab sellisel juhul olema vähemalt 14 kalendripäeva, prokuröri nõudmisel 21 kalendripäeva. Teiste puhkuseosade kestus võib olla lühem.

Prokuröridele kohaldab ergutusi riigi peaprokurör.

Prokuröridele või tema perekonnaliikmele seoses prokuröri teenistusülesande täitmisega tekitatud varalise kahju hüvitab riik.

Prokuröri pensionid

Vanaduspension

Prokuröriil, kes on prokurörina töötanud vähemalt 25 aastat, on pensioniea saabumisel õigus prokuröri vanaduspensionile. Õigus prokuröri vanaduspensionile on ka isikul, kes on prokurörina töötanud vähemalt 15 aastat ja sellele eelnevalt kohtunikuna või politseiametnikuna vähemalt 10 aastat.

Prokuröri vanaduspensionini suurus on 65 protsenti tema viimasele ametikohale vastavast Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud minimaalsest palgamäärast, arvestamata eripiirkonnas töötamisest tulenevat palgamäära suurendust. Kui muutub selle prokuröri ametikoha minimaalne palgamäär, kellena prokuröri vanaduspensionini saav isik töötas, arvutatakse prokuröri vanaduspension ümber. Sel juhul makstakse pensioni muutunud suuruses alates järgneva kuu esimesest kuupäevast. Prokuröri vanaduspensionini ei maksta prokurörina töötamise ajal. Kui pensionile läinud prokurör teeb muud tööd, makstakse talle prokuröri vanaduspensionini täies ulatuses, sõltumata töötasu suurusest.

Töövõimetuspension

Prokuröri töövõimetuspensionile on õigus isikul, kellel on tekkinud püsiv töövõimetus prokurörina töötamise ajal ja kellel on vähemalt 15-aastane prokuröristaaž. Kui prokuröriil on tekkinud püsiv

¹ 2007 aastaks olid kinnitatud järgmised prokuröride palgamäärad: 1 aste 18 000.00, 2 aste 28 000.00, 3 aste 31 000.00, 4 aste 33 000.00, 5 aste 38 000.00, 6 aste 40 000.00, 7 aste 45 000 ja 8 aste 50 000.00 krooni.

töövõimetus seoses teenistusülesande täitmisega tema suhtes toimepandud ründe või prokuröri poolt kuriteo tõkestamise tagajärjel, on tal õigus töövõimetuspensionile staažist sõltumata.

Prokuröri töövõimetuspensioni suurus on:

- ✓ 100%-lise töövõime kaotuse korral 65% prokuröri viimasele ametikohale vastavast minimaalsest palgamäärast;
- ✓ 80–90%-lise töövõime kaotuse korral 50% prokuröri viimasele ametikohale vastavast minimaalsest palgamäärast;
- ✓ 40–70%-lise töövõime kaotuse korral 30% prokuröri viimasele ametikohale vastavast minimaalsest palgamäärast.

Kui muutub püsiva töövõime kaotuse protsent või prokuröri töövõimetuspensioni arvutamise aluseks oleva ametikoha ametipalk, arvutatakse prokuröri töövõimetuspension ümber. Sel juhul makstakse pensioni muutunud suuruses alates järgneva kuu esimesest kuupäevast.

Seoses teenistusega prokuratuuris hukkunud prokuröri perekonnaliikmetele ja tema ülalpidamisel olnud isikutele maksab riik ühekordset toetust hukkunu kümne aasta ametipalga ulatuses ning tema matuse kulud kannab riik.

Seoses teenistusega prokuratuuris püsivalt töövõimetuks tunnistatud prokurörile makstakse ühekordset toetust:

- ✓ töövõime osalise kaotuse korral, mis ei toonud kaasa teenistusest vabastamist – tema ühe aasta ametipalga ulatuses;
- ✓ töövõime osalise kaotuse korral, mis tõi kaasa teenistusest vabastamise – tema kahe aasta ametipalga ulatuses;
- ✓ töövõime täieliku kaotuse korral – tema seitsme aasta ametipalga ulatuses.

Prokurörile, kellele seoses teenistusega prokuratuuris tekitati tervisekahjustus, millega ei kaasnenud püsivat töövõimetus, makstakse ühekordset toetust ühe kuu ametipalga ulatuses.

Teenistuskohustused

- ✓ Ametisaladuse hoidmise kohustus - prokurör ei tohi avaldada temale seoses teenistusülesannete täitmisega teatavaks saanud asjaolusid, kui see võib kahjustada õigusemõistmist. Ametisaladuse hoidmise kohustus on tähtajatu.
- ✓ Juhendamiskohustus - prokurör on kohustatud riigi peaprokuröri või juhtivprokuröri korraldusel juhendama praktikanti, üheaegselt rohkem kui ühte praktikanti.

Teenistuspiirangud

- ✓ Prokurör ei või väljaspool teenistuskohustusi töötada mujal kui õppe- või teadustööl.
- ✓ Prokurör ei või olla äriühingu asutaja, juhtimisõiguslik osanik, juhatuse või nõukogu liige ega välismaa äriühingu filiaali juhataja, samuti erakonna liige.

DISTIPLINAARVASTUTUS

Distsiplinaarsüüteo eest võib prokurörile määrata distsiplinaarkaristuse.

Distsiplinaarkaristused on:

- ✓ noomitus;
- ✓ rahatrahv kuni ühe kuu palga ulatuses;
- ✓ palga vähendamine mitte rohkem kui veerandi võrra ja mitte kauemaks kui üheks aastaks;
- ✓ teenistusest vabastamine.

Prokurörile distsiplinaarkaristuse määramise õigus on:

- ✓ justiitsministril kõigi prokuröride suhtes prokuröride distsiplinaarkomisjoni ettepanekul;

✓ riigi peaprokuröri kõigi prokuröride suhtes prokuröride distsiplinaarkomisjoni ettepanekul. Riigi peaprokuröri ei ole õigust määrata teenistusest vabastamise karistust justiitsministri poolt ametisse nimetatavatele prokuröridele.

Riigi peaprokuröri teenistusest vabastamise distsiplinaarkaristusena otsustab Vabariigi Valitsus justiitsministri ettepanekul ühe kuu jooksul.

Distsiplinaarmenetlus algatatakse, kui ilmnevad distsiplinaarsüüteo tunnused. Menetluse algatamise õigus on:

- 1) justiitsministril ja riigi peaprokuröri kõigi prokuröride suhtes;
- 2) juhtivprokuröri temale teenistuslikult alluvate prokuröride suhtes.

Distsiplinaarmenetluse algataja võib koguda distsiplinaarasja lahendamiseks vajalikke tõendeid ja nõuda seletusi. Seletuse nõudmine prokuröri, kelle suhtes distsiplinaarmenetlus algatati, on kohustuslik. Tõendite kogumise ja seletuste nõudmise võib justiitsminister teha ülesandeks riigi peaprokuröri, riigi peaprokurör või juhtivprokurör aga temale vahetult alluvale prokuröri. Seda ülesannet ei saa panna prokuröri, kes on distsiplinaarkomisjoni liige. Distsiplinaarmenetluse algataja võib distsiplinaarmenetluse ajaks kõrvaldada prokuröri ametist. Ametist kõrvaldamise aja eest säilitatakse prokuröri palk koos lisatasudega.

Kui distsiplinaarmenetluse käigus on kogutud kõik vajalikud tõendid ja seletused, koostab distsiplinaarmenetluse algataja või tema määratud prokurör distsiplinaarsüüdistuse. Distsiplinaarsüüdistus on kirjalik dokument, milles märgitakse:

- 1) süüdistatava ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;
- 2) süüteo kirjeldus ja toimepanemise aeg;
- 3) süüteo toimepanemist kinnitavad tõendid;
- 4) süüdistuse esitaja, süüdistuse koostamise aeg ja koht.

Distsiplinaarsüüdistust ei või esitada ja distsiplinaarmenetlus tuleb lõpetada, kui distsiplinaarsüüteo toimepanemisest on möödunud enam kui üks aasta.

Prokuröri distsiplinaarsüütegu arutab prokuröride distsiplinaarkomisjon kinnisel istungil. Distsiplinaarkomisjoni istungi aja ja koha määrab kindlaks distsiplinaarkomisjoni esimees. Istungile kutsutakse distsiplinaarsüüdistuse esitaja ning prokurör, kelle distsiplinaarsüütegu arutatakse. Prokuröri abi suhtes algatatud distsiplinaarmenetluses kutsutakse distsiplinaarkomisjoni istungile ka prokuröri abi juhendav prokurör. Prokuröri, kelle vastu distsiplinaarmenetlus on algatatud, antakse distsiplinaarsüüdistus kätte vähemalt kolm päeva enne distsiplinaarkomisjoni istungit. Prokuröri, kellele esitati distsiplinaarsüüdistus, on õigus tutvuda distsiplinaarsüüdistuse materjalidega. Prokuröri abi distsiplinaarsüüdistuse materjalidega võib tutvuda ka teda juhendav prokurör. Kui on vaja koguda lisatõendeid, lükkab distsiplinaarkomisjon distsiplinaarsüüteo arutamise edasi, määrab kindlaks järgmise istungi aja ja koha ning teeb lisatõendite kogumise ülesandeks ühele distsiplinaarkomisjoni liikmele või distsiplinaarsüüdistuse esitajale. Distsiplinaarkomisjon teeb otsuse istungist osavõtvate distsiplinaarkomisjoni liikmete lihthälteenamusega. Kui hääled jagunevad võrdselt, otsustab distsiplinaarkomisjoni esimehe hääl.

Distsiplinaarkomisjoni otsusega tehakse justiitsministrile või riigi peaprokuröri ettepanek määrata distsiplinaarkaristus või jätta distsiplinaarkaristus määramata või lõpetatakse distsiplinaarmenetlus, kui puudub distsiplinaarsüütegu.

Justiitsminister või riigi peaprokurör otsustab distsiplinaarkaristuse määramise ühe kuu jooksul, arvates distsiplinaarkomisjoni ettepaneku saamisest.

TEENISTUSEST VABASTAMINE

Prokuröri vabastab teenistusest isik, kes tema ametisse nimetas.

Teenistusest vabastamise alused:

- ✓ omal soovil;
- ✓ vanuse tõttu, kui prokurör on saanud 65-aastaseks;
- ✓ prokuröri pankroti korral;
- ✓ distsiplinaarsüüteo eest;
- ✓ ametiaja lõppemise tõttu.